

УДК 332.135

JEL Index: F01, F02

Ю. Ткаченко

Yu. Tkachenko

ГЛОБАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК НОВА ПАРАДИГМА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**THE GLOBAL PARTNERSHIP AS THE NEW PARADIGM OF REGIONAL DEVELOPMENT**

Сформовано концептуальні уявлення щодо глобального партнерства як нової парадигми регіонального розвитку в контексті формування нового порядку денного з метою досягнення цілей сталого розвитку. Вивчення різних шкіль економічної думки дозволило виділити наступні напрями, в межах яких досліджуються питання регіоналізації в контексті сучасних загальносвітових тенденцій розвитку: новий інституціоналізм, неомарксизм, функціоналізм, постмодернізм, транснаціоналізм, глобалізм, конструктивізм. За результатами огляду концептуальних підходів сформовано розуміння сутності процесу регіоналізації з позицій сучасних тенденцій. Надано уточнення концептуального змісту понять «регіон», «міжнародний регіон», «транскордонний регіон», «глобалізований регіон». Поглиблено смислове навантаження поняття транскордонного співробітництва в умовах розвитку глобального партнерства як «cooperation-without-frontiers» (співпраця без кордонів), що передбачає загальну цілеспрямовану взаємоузгоджену діяльність (влади, населення, бізнесу сусідніх країн) задля вирішення соціальних, економічних, екологічних та інших проблем територіальної спільноти сусідніх країн. Схематично відображено рівні регіоналізації в світовому просторі.

Ключові слова: глобальне партнерство, транскордонне співробітництво, регіон, міжнародний регіон, глобалізований регіон, регіоналізація.

Актуальність проблеми (постановка проблеми). У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку країни ухвалили нову програму сталого розвитку. Нові Цілі сталого розвитку (ЦСР), яких на сьогодні дотримуються всі країни світу, встановлюють власні показники розвитку і включають 17 цілей і 169 конкретних завдань [1]. Однією із ЦСР є активізація механізмів глобального партнерства в інтересах сталого розвитку. Налагодження стійких доброзичливих партнерських відносин між країнами-сусідами та в цілому в світогосподарському просторі є запорукою досягнення цілей сталого розвитку світової спільноти та відповідно забезпечення високої якості життя нинішнього та майбутнього поколінь.

Глобальне партнерство як нова парадигма світоустрою та конструювання зовнішньоекономічних відносин обумовлює потребу в перегляді понятійно-категоріального апарату регіоналістики та відповідному новому баченні просторово-територіального розвитку.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Основи регіонального розвитку закладені фундаторами теорії розміщення та економічної теорії У. Айзардом, А. Вебером, В. Кристаллером, В. Лаунхардтом, А. Льюшем, А. Маршаллом, Й. Тюненом та ін.

В українській регіоналістиці основна увага зосереджена на просторово-територіальному підході до вивчення регіону, формуванні його економічного каркасу. Так, на цьому наголошують корифеї української регіоналістики: О. Амоша, П. Борщевський, І. Вахович, З. Варналій, Б. Данилишин, М. Долішній, М. Дорогунцов, В. Геєць, Т. Заяць, В. Куценко, Е. Лібанова, В. Пила, Л. Чернюк, М. Чумаченко, Л. Шевчук та ін. В їхніх дослідженнях підкреслюється, що для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку необхідним є формування економічного каркасу регіонів.

Регіональний вимір у контексті сталого розвитку є предметом сучасних досліджень науковців, зокрема системний розвиток регіону в глобальному аспекті та з позицій міжнародного співробітництва розглядають І. Буднікевич, О. Коломицева, В. Мікловда, Н. Мікула, Л. Петкова, С. Писаренко, І. Студеннікова, Л. Яремко та ін.

Варто відзначити дослідження зарубіжних колег-вчених інших країн та виділити таких авторів, як: П. Еберхардт, Р. Федан, Т. Коморніцкі, Т. Лієвські, З. Макела, М. Ростішевські, А. Стасяк, З. Зьоло (Польща), Б. Борісов, М. Ілієва (Болгарія), С. Романов, В. Білчак, Л. Вардомський, Й. Зверєв (Росія), П. Кузьмичин, Ю.Тей (Словаччина), Д. Віллерс (Німеччина), Р. Ратті, Г.-М. Чуді (Швейцарія) та інші.

Вивчення різних шкіл економічної думки дозволило виділити наступні напрями, в межах яких досліджуються питання регіоналізації в контексті сучасних загальносвітових тенденцій розвитку: новий інституціоналізм (Дж. Марч, Й. Олсен, Г. Петерс), неомарксизм (П. Сузі, І. Валлерстайн), функціоналізм (Д. Мітрані, Б. Рассел, Г. Уеллс та ін.), постмодернізм (А. Тойнбі, А. Етціоні, Р. Інглхарт, Ж.-Ф. Ліотар), транснаціоналізм (Р. Ксохейн, Дж. Най), конструктивізм (А. Вендт).

Метою статті є обґрунтування глобального партнерства як нової парадигми регіонального розвитку в контексті досягнення цілей сталого розвитку.

Одним із найбільш визначних представників інституціоналізму та нового інституціоналізму в західній науковій думці є Гай Петерс. У його праці «Інституційна теорія в політичній науці. «Новий інституціоналізм» [2] проаналізовано відмінності між «старим» та «новим» інституціоналізмом, індикатори та головні напрямки й характеристики неінституціоналізму. Джеймс Марч та Йохан Олсен дали поштовх та сформувавши основні постулати «нового інституціоналізму» [3]. У своїй політичній праці «American Political Science Review» (1984 р.) [4] вони обґрунтовують, що розвиток суспільства залежить не лише від стану економіки, існуючих соціальних умов, але й від «композиції політичних інститутів», які володіють певним рівнем автономії [5].

З позицій інституціоналістів процес регіоналізації обумовлюється межами політичних інститутів, ефективність яких обмежується складністю організаційного середовища, що формується великою кількістю акторів (агентів), серед яких органи влади та управління (різних ієрархічних рівнів), економічні агенти (суб'єкти фінансово-економічних та господарських відносин), громадські та неурядові організації. Водночас, як стверджує Д. Норт, інститутам властиво «зміцнювати свої позиції для виживання в контексті повсюдної обмеженості ресурсів і конкуренції і, відповідно, отримувати певні вигоди від потенційних обмінів» [6].

За такого підходу основними завданнями регіоналізації є:

- зниження масштабів трансакційних витрат;
- формування системи взаємних гарантів для всіх учасників;
- створення сприятливих умов та вигід для участі в інтеграційному процесі.

Інституціоналізм набуває важливого практичного значення в рамках функціонування регіональних інтеграційних угруповань. В такому ж контексті розглядають процес регіоналізації неомарксистки як процес економічної інтеграції держав та їх об'єднання в блоки (групи) за критерієм географічної близькості та спільності фінансових, матеріальних і комерційних інтересів.

Характерною для неомарксизму є концепція «мирного співіснування», яка залишається популярною в сучасній міжнародній політиці. Вперше вона була запропонована ще на початку 20-х рр. на Генуезькій конференції Радянською Росією і мала своїм вираженням Рапальський мирний договір більшовиків з Веймарською Німеччиною від 16 квітня 1921 р. [7]. Ґрунтуючись на деяких положеннях класичного марксизму, неомарксистки, зокрема І. Валлерстайн, зображають простір міжнародних відносин у вигляді глобальної імперії, периферія якої залишається під домінуванням центру навіть після здобуття колоніальними державами незалежності [8].

Згідно з неомарксистським підходом формування таких груп є реакцією учасників на виклики та загрози глобалізації та відповідно призводить до фрагментації світового економічного простору та посилення конкуренції між утвореними регіональними блоками.

Функціоналізм спрямований проти руйнівного егоїзму держав та базується на тому, що конфлікти й війни не є характерною людською рисою (Д. Мітрані, Б. Рассел, Г. Уеллс та ін.). Функціоналісти основним поняттям у дослідженнях називають «регіонобудування». На їхню думку, процес регіоналізації є пасивним, натомість «регіонобудування» передбачає активні цілеспрямовані дії державних і недержавних структур з розбудови просторово-територіального середовища. Потужні «полюси» інтеграційних утворень формуються на тих територіях, які «стирають межі державних кордонів». На думку функціоналістів, суспільний розвиток та конфігурацію основних господарських процесів повинні визначати не державні кордони, а спільні інтереси.

Функціоналісти та неофункціоналісти акцентують на тому, що інтеграцію слід розпочинати з окремих галузей економіки, створюючи спільні органи управління, яким передається частина національного суверенітету у відповідній сфері [9].

Осередки інтеграції виникають при об'єднанні культурних, етнічних та релігійних поглядів та за наявності відповідних ресурсів (інституційних, організаційних, інформаційних, інтелектуальних, фінансово-економічних та ін.) при дотриманні принципу політичної солідарності.

Представники постмодернізму, серед яких А. Тойнбі, А. Етціоні, Р. Інглхарт, Ж.-Ф. Ліотар, Ч. Дженкс, З. Бауман, Д. Белл, М. Хайдегер, Ігаб Гассан, В. Вельш, П. Козловські, О. Панарін, В. Воронкова, В. Горбатенко, Д. Затонський, Н. Терещенко, Т. Шатунова та ін., розглядають територіальний розвиток з різних позицій. Постмодерністи дотримуються позиції, що територіальна спільнота втрачає свою самостійність за рахунок зростаючої внутрішньої диференціації та посилення взаємозалежності у процесі вирішення соціально-економічних проблем. На їх думку, належність до тієї чи іншої територіальної одиниці втрачає значення для розвинених країн. Територіальна ознака при наявності тих чи інших активностей у рамках системи втрачає свою значимість [10]. Спільноти людей, за констатацією школи постмодерністів, об'єднуються, в першу чергу, за сферою інтересів (політичних, культурних, релігійних, професійних, духовних тощо) або в межах глобальних проблем, що за масштабами значно перевищує розміри територіальної одиниці, навіть державного рівня. Сучасні моделі та способи організації життєдіяльності людства, згідно з логікою постмодерністського напрямку, не відповідають сформованим просторово-територіальним та політико-юридичним межах держав. Це обумовлює поширення трансрегіональних, міждержавних і out-територіальних форм генерації та структуризації соціальних, політичних, економічних та інших процесів. Нова форма громадянського суспільства не має чітко окреслених просторово-територіальних меж.

Теорія транснаціоналізму розвивається поряд із постмодерністською течією. Згідно з їх уявленнями (представники – Р. Ксохейн, Дж. Най) взаємодія між різними елементами суспільної системи відбувається на засадах транскордонних обмінів та не підлягає державному регулюванню [11]. Суб'єкти господарювання різних видів діяльності (найбільшою мірою торгівля, транспортні та логістичні мережі, сфера туризму) прагнуть до експансії, що можлива лише в межах зв'язків «поверх кордонів». Це обумовлює посилення сприйнятливості до змін та взаємовпливу систем, в межах яких функціонують ці недержавні актори, знизити яке можливо лише за рахунок досягнення ефекту спільної вигоди [12].

Теорія конструктивізму надає особливого значення соціальному (або міжсуб'єктному) виміру регіонального розвитку [13].

Регіоналізація, з точки зору конструктивістського підходу, розглядається як вид соціальної рефлексії, який визначається домінуючими в певний момент часу уявленнями про ідентичність територіальної спільноти та має здатність до змін під впливом взаємної адаптації.

Як реакція на теорію конструктивістського підходу в Західній Європі виникає та набуває поширення концепція «виникаючого регіоналізму» (emerging regionalism). Руйнація біполярної світової моделі розвитку обумовила виникнення нових моделей регіоналізму, таких як Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС), Чорноморське економічне співробітництво тощо.

За результатами огляду концептуальних підходів щодо розуміння сутності процесу регіоналізації з позицій сучасних тенденцій варто зауважити наступне. Представлені уявлення, хоча й мають специфічні та відмінні риси, проте вони є скоріше взаємодоповнюючими, ніж протилежними з орієнтацією на досягнення збалансованості просторово-територіального розвитку та балансу інтересів світової спільноти. Водночас варто зазначити, що представлені наукові парадигми та концептуальні уявлення не вичерпують змісту поняття регіоналізації, особливо в процесі розбудови нової конструкції світогосподарських зв'язків та побудови нового порядку денного.

Узагальнюючи наведені характеристики та особливості окремих сучасних підходів до процесу регіоналізації, його пропонується розглядати як комплексний процес посилення в рамках певної території цілого набору параметрів взаємної залежності, яка визначається в політичних, економічних, соціальних і культурних категоріях. Цей процес не може бути позбавлений суб'єктивних характеристик. У певному сенсі його можна порівняти з історичним процесом державотворення, так зване регіонобудування, в якому водночас не передбачається наявність єдиного владного центру і який має здатність до розвитку у ненасильницький спосіб на основі консенсусу інтересів.

Таким чином, під впливом процесів інтернаціоналізації, лібералізації, транснаціоналізації та регіоналізації відбуваються сучасні процеси світобудови, при якій окремі національні економіки перетворюються в складну глобальну економічну систему, в рамках якої межі національного економічного простору стають динамічними і вже не збігаються з межами географічного простору окремих країн, що стимулює залучення в глобальні процеси світогосподарських зв'язків не лише державних агентів, а й інших акторів на засадах партнерської взаємодії. Розвивається нова форма регіоналізації – глобальне партнерство як передумова забезпечення досягнення Цілей сталого

розвитку, що передбачає відповідну трансформацію системи світоустрою, в межах якої відбувається поступова інтегрованість країн в нову загальносвітову реальність. У результаті цього світ являє собою глобальну єдність, елементи якої взаємозалежні між собою як певна єдність у багатоманітності суперечностей. Це, у свою чергу, свідчить про нову реконструкцію світового геостратегічного простору та новий вектор сталого розвитку, в межах якого створюється нова система зв'язків та геополітичних просторів.

Нова парадигма регіонального розвитку передбачає необхідність уточнення концептуального змісту понять «регіон», «міжнародний регіон», «транскордонний регіон», «глобалізований регіон». В зарубіжній та вітчизняній науковій думці різняться підходи щодо сутності категорії «регіон». Водночас, домінуючим підходом, дуже поширеним у міжнародній та українській практиці, є просторово-територіальний. Оскільки основою формування регіону є територія, на якій він розташований, то фактор географічного розташування має важливе значення. Будь-який регіон є територією, проте лише територіального компонента недостатньо для визнання території регіоном.

Для формування регіону важливою є наявність економічної та організаційної складових за наявності таких характеристик:

- комплексність та збалансованість соціального, економічного та екологічного розвитку;
- особливості розвитку виробничої та соціальної інфраструктур, специфіка системи поселень;
- здатність до відтворення умов гармонійної життєдіяльності населення;
- здатність виробляти відповідний обсяг товарів і послуг для задоволення як власних потреб, так і потреб інших регіонів.

Крім відтворювальної специфіки, для формування регіону необхідно забезпечити її позиціонування, що обумовлює потребу в ефективному регіональному менеджменті та практичний самоідентифікації територіальної спільноти.

Позиціонування сутності регіону необхідно здійснювати в системі координат за основними ознаками «територія – відтворення – система взаємозв'язків – управління».

Е. Хюрелл дає таке визначення регіону: «регіон – це природний, органічний принцип територіальної організації соціальних, політичних, економічних і культурних аспектів життєдіяльності людських спільнот» [14].

При такому трактуванні регіон розглядається у внутрішньодержавному аспекті як частина держави. У цьому випадку розвиток країни органічно пов'язується з вирішенням як національних, так і ряду регіональних соціально-економічних проблем, зокрема, з регулюванням структури економіки і вирішенням конкретних соціальних завдань з урахуванням геополітичних, природних, економічних і національних особливостей розвитку країни та її окремих регіонів.

З позицій світової спільноти, визначення регіону повинне враховувати фактор міжнародної спеціалізації та наявність системи внутрішньорегіональних та міжрегіональних взаємозв'язків.

Поняттю «регіон» на національному рівні відповідає поняття «транскордонний регіон» та «міжнародний регіон» на світовому рівні.

Міжнародний регіон визначається більшістю авторів як якісно новий тип спільноти, що одночасно може включати в себе як окремі регіони на національному рівні, їх об'єднання, так і в цілому держави, що відображає гетерогенність внутрішнього змісту та структурної наповненості поняття. Виникнення регіону може бути як «природним» (визначається географічними параметрами), так і «штучним» (створюється як політичний об'єкт з певною чітко визначеною метою, в подальшому набуваючи нових рис у процесі розвитку системи взаємозв'язків та реалізації сценаріїв, розроблених міжнародними товариствами). Формування міжнародного регіону можливе також на основі спільної проблеми або економічного інтересу в тій чи іншій сфері суспільного життя, що є точкою відліку для налагодження співпраці та побудови системи взаємозв'язків. У більшості випадків каталізатором створення міжнародних регіональних структур є саме економічний інтерес, який передбачає взаємну вигоду територій, що до них входять. Поетапне конструювання міжнародного регіону відбувається на засадах виникнення наднаціональних та регіональних економічних і політичних інститутів. Регіональні міжнародні економічні інститути являють собою специфічну платформу для регулярних зустрічей і вироблення спільних рішень. Рівень інтегрованості територій у міжнародний регіон залежить від наявності, рівня розвитку та міцності інститутів економічного управління.

М. Мунтян [15] виділяє три групи факторів та відповідно три рівні становлення і розвитку міжнародних регіонів. Перша група – фактори-передумова – географічний, соціально-психологічний, культурологічний фактори тощо. Друга група – фактори-основа – економічні. Третя група – фактори-

надбудова, що володіють при будь-якій конфігурації регіональної структури суб'єктивно-вольовим характером, – політичні фактори. Відсутність першої групи факторів суттєво послаблює систему регіональних відносин, а відсутність другої або третьої – призводить до її руйнування.

Нові регіони, що з'являються як міжнародні інтегровані формування, можна поділити на дві великі групи. По-перше, це так звані «однорідні» регіони, серед яких виділяються три підтипи:

а) природні регіони, межі яких визначаються загальними топографічними, кліматичними та іншими природними характеристиками;

б) регіони з сильним почуттям загальної культурно-історичної самобутності;

в) економічно самодостатні регіони із загальним типом промислового виробництва.

Друга група – це так звані функціональні регіони, складові частини яких спочатку не обов'язково подібні між собою. Концепція створення функціональних регіонів передбачає внутрішню взаємодію та інтеграцію з метою досягнення взаємодоповненості та об'єднання територіальних компонентів.

Наведені вище характеристики дозволяють визначити міжнародний регіон як регіон світового господарства з динамічними і нерідко заданими територіальними кордонами і параметрами економічної, соціальної, політичної та культурної взаємодії, який об'єднує (повністю або частково) відтворювальні процеси кількох країн, що базуються на специфіці територіальної структури економіки, природних і людських ресурсів з метою спільного вирішення загальних проблем і забезпечення економічного зростання і добробуту країн-членів.

Таким чином, міжнародний регіон постає як певна система країн, що утворилася в процесі історичного розвитку і робить вплив на світову спільноту за допомогою своєї економічної потужності, культурного і науково-технічного потенціалу (наприклад триада США – ЄС – Японія); або ж його можна розглядати як групу однорідних країн, що володіють територіальною єдністю, близькістю рівнів економічного розвитку, наявністю спільних проблем і завдань, тобто як регіональне економічне інтеграційне угруповання (наприклад Європейський Союз).

Становлення цілісних механізмів і структур відтворення в процесі розвитку породжує регіони різного рівня складності, які можуть локалізуватися на тих чи інших ділянках території, прикріплюватися до них і спиратися на певні комплекси природних ресурсів. Наявність міжнародного регіону, як і його межі, визначається характером програм економічної взаємодії та реальної господарської практики.

Поряд з міжнародними регіонами в світовому господарстві в рамках процесу регіоналізації можна виділити і транскордонні регіони – локальні групи регіонів окремих держав з більш тісними зв'язками, що мають свою специфіку відносно всього регіону. Як правило, розміри, ступінь і характер самоідентифікації такої спільноти не дозволяють їй стати самодостатньою структурою, тому зовнішні зв'язки для неї більш істотні, ніж внутрішні.

В процесі формування транскордонних регіонів відбувається процес інтеграції з іншими або тими ж суб'єктами на новій основі і створення нових недержавних структур – транскордонних інституцій, які визначаються системою взаємовідносин, що здійснюються через кордон і мають публічний характер. Це можуть бути як відносини на основі міжурядових угод, так і безпосередньо зв'язки, які об'єднують групи людей по обидва боки кордону.

При цьому найважливішим компонентом транскордонного регіону виступають мережі внутрішніх каналів і зв'язків. Допускаються зв'язки як між однотипними акторами, так і між акторами різних рівнів. Транснаціональні зв'язки, канали та мережі формуються не лише зв'язками між регіонами, а й між окремими підприємствами, фірмами, освітніми установами, неурядовими організаціями, тобто тими, хто наповнює транскордонне співробітництво конкретним змістом.

Природно, що при цьому регіон спирається на ті чи інші конкурентні переваги. Роль же держав у цьому процесі полягає в створенні умов, заохоченні встановлення таких зв'язків, наділенні мікрорегіонів більшою автономією в міжнародній сфері.

Вищевикладене дозволяє визначити транскордонний регіон як регіон світового господарства, що виникає на базі посилення взаємної зовнішньоекономічної активності регіонів різних країн та їх бізнес-структур з метою отримання переваг з міжнародного поділу праці в рамках міждержавних та міжрегіональних угод.

Л. Яремко в своїх дослідженнях вводить поняття глобалізованого регіону, який вона визначає як «... економічну територію, що здійснює регулярні господарські зв'язки із зарубіжжям, які стають

суттєвим чинником її соціально-економічного розвитку. Такий регіон стає самостійним геоелементним суб'єктом» [16].

У цьому контексті в умовах розвитку глобального партнерства вважаємо, що смислове навантаження поняття транскордонного співробітництва має відповідати терміну «cooperation-without-frontiers» (співпраця без кордонів), що передбачає загальну цілеспрямовану взаємоузгоджену діяльність (влади, населення, бізнесу сусідніх країн) задля вирішення соціальних, економічних, екологічних та інших проблем територіальної спільноти сусідніх країн. При такій співпраці поле взаємозв'язку розширене і охоплює не тільки прилеглі території, а й більш віддалені, проте ті, що мають спільні проблеми і можливості їх спільного вирішення. Особливістю такого розуміння транскордонного співробітництва є розширення можливостей вирішення проблем шляхом взаємодопомоги сусідніх країн. Співпраця повинна охоплювати максимально велику кількість сфер діяльності, скоординовані дії в яких забезпечать виникнення і посилення синергетичного ефекту взаємодії, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності як прилеглих територій, так і сусідніх країн в цілому.

В контексті вищесказаного рівні регіоналізації в сучасному світовому господарстві можна продемонструвати у вигляді схеми (рис. 1).

Рис. 1. Рівні регіоналізації в світовому просторі

Таким чином, можна констатувати, що процес регіоналізації в сучасному світовому господарстві представлений не лише сформованими в процесі історичного розвитку регіонами-країнами і регіонами посиленого впливу тріади, але й цілеспрямовано створюваними міжнародними регіонами (на базі співпраці та транскордонного співробітництва різних країн). В результаті процес регіоналізації відбувається на чотирьох просторових рівнях: метарівень регіоналізації визначається динамікою взаємодії центрів світової економіки та їх підсистем; мезорівень ототожнюється з процесом регіональної економічної інтеграції та функціонуванням інтеграційних угруповань; макрорівень охоплює простір однієї країни і пов'язаний з посиленням зовнішньоекономічної активності її адміністративно-територіальних одиниць; мікрорівень. В контексті глобального партнерства транскордонне співробітництво виконує роль специфічного «каталізатора» для створення регіонів вищих рівнів та опосередковує взаємозв'язки між країнами світу. Глобальне партнерство варто розглядати як унікальну складну систему взаємозв'язків, входами якої є різного виду ресурси з акцентом на людський ресурс, інтеграція виступає як трансформаційний процес, а результатом (виходом) системи є регіоналізація.

Глобальне партнерство як нова форма суспільного устрою та передумова забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку передбачає відповідну трансформацію системи світоустрою, в

межах якої відбувається поступова інтегрованість країн у нову загальносвітову реальність. У результаті цього світ являє собою глобальну єдність, елементи якої взаємозалежні між собою, як певна єдність у багатоманітності суперечностей. Це, у свою чергу, свідчить про нову реконструкцію світового геостратегічного простору та новий вектор сталого розвитку, в межах якого створюється нова система зв'язків та геополітичних просторів.

Список використаної літератури

1. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 / A/RES/70/1 [E-resource]. – Access mode: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf?OpenElement>
2. Петерс Г. Новий інституціоналізм в політичній науці/ Гай Петерс. – London : Cassell, 1998.
3. Crawford G. A Grammar of institutions / G. Crawford, E. Ostrom // *American Political Science Review*. – 1995. – Vol. 89. – № 3.
4. March J. G. The new institutionalism: organizational factors in political life / J. G. March, J. P. Olsen // *American Political Science Review*. – 1984. – № 78 (3). – P. 734–749.
5. March J. G. An institutional perspectives on political institutions / J. G. March, J. P. Olsen // *Governance: an international journal of policy and administration*. – 1996. – Vol. 9. – № 3. – P. 247–264.
6. North D. Understanding the process of economic change / D. North. Princeton: Princeton University Press, 2005. – 187 p.
7. Кривець Н. В. Договір про поширення Рапалльського договору 1922 на союзні з Російською СФРР республіки / Н. В. Кривець // *Енциклопедія історії України: у 10 т. / [редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.] ; Ін-т історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2004. – Т. 2 : Г – Д. – С. 432.*
8. Wallerstein I. Modern world system in the longue duree / I. Wallerstein. – 2005 □ 256 p. – (Fernand Braudel Center Series).
9. Миколюк А. В. Концептуальний вимір теорії та підходів європейської інтеграції [Електронний ресурс]/ А. В. Миколюк // *Освіта регіону : укр. наук. журн. – Режим доступу : <http://social-science.com.ua/article/82>*
10. Постол А. А. Постмодернізм як сучасна суспільно-політична реальність / А. А. Постол // *Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2010. – Вип. 42. – С. 69–79.*
11. Keohane R. Power and interdependence: world politics in transition / R. Keohane, J. Nye. – Boston : Little Brown & Co., 1977. – 273 p.
12. Rudenko-Sudarieva L. Processes of globalizations and transnationalizations / Larysa Rudenko-Sudarieva, Oleh Mozhovyi, Denys Hurtoy // *Journal of European Economy. Theoretical and methodological approach to comprehensive evaluation (part 2) : Publication of Ternopil National Economic University. – 2010. – № 3. – P. 271–296.*
13. Griffiths M. Constructivism / M. Griffiths, T. O'Callaghan, S. C. Roach // *International relations: the key concepts (2nd ed.)*. – London; New York : Routledge, 2008. – P. 51.
14. Hurrell A. Explaining the resurgence of regionalism in world politics / A. Hurrell // *Review of International Studies*. – 1995, October. – Vol. 21. – P. 333.
15. Мунтян М. А. Геополитика. История и современность : в 2 кн. – М. : НП «Центр обществ. экспертиз», 2009. □ 960 с.
16. Яремко Л. А. Глобалізований регіон та зовнішньоекономічна безпека України: теоретико-методологічний аспект : [монографія] / Л. А. Яремко. – Львів : Вид-во ЛКА, 2007. – 524 с. ; Яремко Л. А. Глобалізований регіон / Л. А. Яремко // *Економіст. – 2007. – № 5. – С. 54–57.*

References

1. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 / A/RES/70/1, available at: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf?OpenElement>
2. Peters, H. (1998), *New institutionalism in political science* [Novyy instytutsionalizm v politychniy nauksi], Cassell, London.
3. Crawford, G. and Ostrom, E. (1995), "A Grammar of institutions", *American Political Science Review*, Vol. 89, No. 3.
4. March, J. G., and Olsen, J. P. (1984), "The new institutionalism: organizational factors in political life", *American Political Science Review*, No. 78 (3), pp. 734–749.
5. March, J. G. and Olsen, J. P. (1996), "An institutional perspectives on political institutions", *Governance: an international journal of policy and administration*, Vol. 9, No. 3, pp. 247–264.
6. North D. (2005), *Understanding the process of economic change*, Princeton University Press, Princeton, 187 p.
7. Kryvets', N. V. (2004), "An agreement on spreading of Rapall's'kyy treaty 1922 on Union Republics with Russia" ["Dohovir pro poshyrennya Rapall's'koho dohovoru 1922 na soyuzni z Rosiys'koyu SFRR respubliky"], *Entsyklopediya istoriyi Ukrainy: u 10 t. / redkol.: V. A. Smoliy ta in., Nauk. dumka, Kyiv, Vol. 2: H – D, p. 432.*

8. Wallerstein, I. (2005), *Modern world system in the longue duree*, Fernand Braudel Center Series, 256 p.
9. Mykolyuk, A. V. "Conceptual choice of the theory and approaches of European integration" ["Kontseptual'nyy vymir teorii ta pidkhodiv yevropeys'koyi intehratsiyi"], *Osvita rehionu: Ukr. nauk. zhurn.*, available at: <http://social-science.com.ua/article/82>
10. Postol, A. A. (2010), "Post-modernism as modern social and political reality" ["Postmodernizm yak suchasna suspil'no-politychna real'nist"], *Humanitarnyy visnyk ZDIA*, (42), pp. 69–79.
11. Keohane, R. and Nye, J. (1977), *Power and interdependence: world politics in transition*, Little Brown & Co., Boston, 273 p.
12. Rudenko-Sudarieva, L., Mozhovi, O. and Hurtov, D. (2010), "Processes of globalizations and transnationalizations", *Journal of European Economy. Theoretical and methodological approach to comprehensive evaluation* (part 2): Publication of Ternopil National Economic University, No. 3, pp. 271–296.
13. Griffiths, M. O'Callaghan, T. and Roach, S. C. (2008), *Constructivism, International relations: the key concepts* (2nd ed.), Routledge, London; New York, p. 51.
14. Hurrell, A. (1995), "Explaining the resurgence of regionalism in world politics", *Review of International Studies*, October, Vol. 21, p. 333.
15. Muntyan, M. A. (2009), "Geopolitics. History and the present time". In 2 books ["Geopolitika. Istoriya i sovremennost'. V 2 kn.], NP «Tsentr obshchestvennykh ekspertiz», Moscow, 960 p.
16. Yaremko, L. A. (2007), *Globalized region and foreign economic security of Ukraine: theoretical and methodological aspect* [Hlobalizovanyy rehion ta zovnishn'oekonomichna bezpeka Ukrainy: teoretyko-metodolohichnyy aspekt], Vyd-vo LKA, L'viv, 524 p. ; Yaremko, L. A. (2007), "Globalized region" ["Hlobalizovanyy rehion"], *Ekonomist*, No. 5, pp. 54–57.

Yu. Tkachenko

THE GLOBAL PARTNERSHIP AS NEW PARADIGM OF REGIONAL DEVELOPMENT

Conceptual ideas of the global partnership as new paradigm of regional development in the context of new Agenda formation in order to achieve sustainable development goals are substantiated. The study of various economic schools allows to allocate the following directions, within researched issues of regionalization in the context of current global development trends: new institutionalism, neo-Marxism, functionalism, postmodernism, transnationalism, globalism, and constructivism.

The results of the review of conceptual approaches allow to form the understanding of the essence of regionalization process from the standpoint of modern trends. Conceptual content of the concepts „region”, „international region”, „cross-border region”, „globalized region” is clarified. The meaning of the concept of cross-border cooperation in terms of the development of global partnership as „cooperation-without-frontiers”, which implies a mutually agreed shared purposeful activity (of authorities, population, business and neighboring countries) to solve social, economic, environmental and other problems of territorial communities in neighboring countries is deepened. The levels of regionalization in the global space are schematically represented.

Keywords: *global partnership, cross-border cooperation, region, international region, globalized region, regionalization.*

Рецензенти: д.е.н., професор Петкова Л. О., завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу, Черкаський державний технологічний університет; д.е.н., професор Проскура В. Ф., завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами, Мукачівський державний університет.